

ECOURI LA „VALACHICA“

CONTEMPORANUL

Publicațiile (în prezent peste 25) editate de muzeele județene..., care apar pe tot cuprinsul țării (la..., Tirgoviște,...) se înscriu printre instrumentele de lucru indispensabile istoricilor, arheologilor, istoricilor culturii și literaturii, etnografilor. Ele conțin adesea studii de importanță capitală, a căror ignorare crează lacune în informația de bază. Uneori, cum este cazul seriei de volume „Valachica“, de la Tirgoviște, avem de-a face cu adevărate reviste de istorie egalind, prin calitate și varietate, publicațiile similare centrale.

Recent, aceste apariții științifice... s-au îmbogățit...

Apariția noii serii de lucrări confirmă încă o dată cât de rodnică este politica partidului nostru, de antrenare a tuturor ținuturilor țării nu numai în opera de construcție materială a patriei, ci și în aceea de înnoire a informației științifice despre trecutul și prezentul istoric și cultural.

C., *Buridava, studii și materiale*, în „Contemporanul“, nr. 21 (1384) din 18 mai 1973, rubrica „Știință“, p. 8

ANALE DE ISTORIE

În ultimii ani, istoriografia marxistă din țara noastră înregistrează un fenomen semnificativ, pe cât de așteptat pe atât de îmbucurător — apariția a numeroase lucrări în domeniul istoriei locale: istoria unor județe, a

unor orașe, monografii sau culegeri de studii și comunicări tratând istorie mișcării muncitorești și a organizațiilor locale ale P.C.R., volume de documente pe aceeași temă, toate rod al cercetării diferitelor colective locale, unele avînd colaborarea specialiștilor din alte orașe. Numărul mare al lucrărilor de acest gen nu ne permite cuprinderea lor exhaustivă, chiar într-o simplă prezentare și, cu atât mai mult, într-o încercare de a le recenza. De aceea, în cele ce urmează, ne vom ocupa numai de unele lucrări. Avem în vedere... *Studia Valachica* (Volumul a fost editat în 1971 la Tirgoviște, sub îngrijirea Muzeului județean Dîmbovița).

O retrospectivă succintă asupra lucrărilor menționate indică preocuparea istoricilor din localitățile respective de a depista noi date și fapte care lărgesc sfera de investigație a unor pagini memorabile din istoria mișcării muncitorești din țara noastră, a Partidului Comunist Român.

Contribuții deosebit de prețioase la dezvoltarea istoriografiei mișcării noastre muncitorești, prin valoarea lor informațională, considerăm că aduc monografiile de istorie locală, dintre care, o bună parte, au fost amintite la începutul acestei recenzii. Avînd la bază metodologia și indicațiile prețioase date cu diferite prilejuri de secretarul general al partidului nostru, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privitor la studierea și întocmirea lucrărilor de istorie, monografiile locale recenzate se prezintă, în ansamblul lor, ca reali-

zări meritorii, ca un indemn pentru continuarea de asemenea activități și la nivelul altor județe sau orașe. Lucrările care fac obiectul atenției noastre, prin ineditul lor, prin multitudinea de date și fapte scoase la iveală cu multă migală și răbdare, vin să demonstreze și să susțină cu un plus de cunoaștere că în tot decursul existenței sale proletariatul din patria noastră, din orice colț al țării, s-a afirmat drept clasa socială fundamentală, forță principală, promotorul celor mai avansate idei de progres. Din lucrările recenzate aflăm amănunte despre grevele și demonstrațiile... muncitorilor din Găiești (1933), ale petroliștilor (1933), care urmăreau mărirea salariilor, înlăturarea „curbelor de sacrificiu”, încetarea prigonirii comunistilor, o largă solidaritate cu luptele muncitorilor ceferiști.

Aflăm, de asemenea, că în focul acestor lupte s-au format și călit numeroși activiști și militanți revoluționari, cadre legate de clasa muncitoare, de năzuințele poporului nostru.

Astfel, în volumul *Studia Valachica* este relevant faptul că în anii ilegalității partidul comunist, organizația județeană P.C.R. Dîmbovița s-a bucurat de îndrumarea directă a unor activiști de frunte ai partidului care „s-au stabilit un timp sau au venit să organizeze acțiunile revoluționare în Tîrgoviște, Moreni, Gura-Ocniței, Ochiuri, Găiești, Bilciurești, Titu etc.: Nicolae Ceaușescu, Constantin Agiu, Constantin Mănescu, Gheorghe Vasili-chi, Nicolae Popescu-Doreanu, Lazăr Grumberg, Constantin David, Rebeca Borțoi, Ștefan Voicu, Miron Constantin ș.a. Tovarășul Nicolae Ceaușescu s-a deplasat la mijlocul deceniului patru de mai multe ori la Tîrgoviște, precum și în localitățile Ulmi, Valea Voievozilor, Răzvad etc. din județul Dîmbovița.”

În încheiere, dorim încă o dată să relevăm faptul că cercetarea contribuției pe care mișcarea muncitorească din diverse regiuni, județe și orașe ale țării a adus-o, de-a lungul anilor, la

desfășurarea luptei revoluționare pe plan național se integrează în prezent în preocupările frontului istoric din țara noastră de a realiza o reflectare veridică a trecutului patriei, de a pune la îndemîna specialiștilor și a unui larg public cărți de valoare care să evoce diferite momente din istoria poporului și a Partidului Comunist Român, într-o formă cit mai atrăgătoare și mai bine documentată sub raport științific. Meritul lucrărilor de față constă tocmai în faptul că scot în relief și ele o serie de date și fapte pe plan local, unele inedite, care permit formularea unor aprecieri și concluzii cu privire la proporțiile, particularitățile și semnificația luptelor muncitorești în diferite perioade istorice. Prin tratarea unui larg cerc de probleme, prin ampla documentare și prin selectarea judicioasă a materialului studiat, lucrările aflate în atenția noastră confirmă progresele înregistrate de către istoriografia marxistă românească.

N. G. Munteanu, *Contribuții valoroase în lucrări de istorie locală*, în „Anale de istorie”, anul XIX, 5, 1973, pp. 108—113.

ANUARUL INSTITUTULUI DE ISTORIE ȘI ARHEOLOGIE „A. D. XENOPOL”.

Apărută în 1969 sub titlul „Valachica”, în 1970 sub cel de „Studia Valachica”, iar în 1972 sub numele de „Acta Valachica”, publicația Muzeului județean Dîmbovița constituie o mărturie a eforturilor depuse de un grup de harnici muzeografi tîrgovișteni pentru a valorifica cercetările de istorie și de istoria culturii locale întocmai cum fac și alte instituții muzeale județene în ultimii ani. Inițiativa unor astfel de instituții este laudabilă și, așa cum arătam și cu alt prilej (vezi tomul VIII al acestui „Anuar”, p. 464—465), ea trebuie apreciată ca atare, chiar dacă nu nu e însoțită întotdeauna și de o reușită științifică integrală.

Eforturile redacției acestui volum de a polariza interesul cercetătorilor pentru istoria și cultura locală, evidente în cuprinsul volumului, merită a fi încurajate și a sprijinite, perspectiva unei reușite științifice fiind prefigurată de lucrările izbutite pe care le cuprinde acest volum.

Pentru aceasta este necesară totodată sporirea exigențelor redacției și un efort științific susținut la care obligă dealtminteri atât tradiția scrisului și a tiparului dimbovițean și contribuția lor la „creșterea limbii românești” cât și dezvoltarea culturală actuală a acestei zone istorice.

I. Caproșu, *Acta Valachica. Studii și materiale de istorie și istorie a culturii, Tîrgoviște 1972, 437 p.*, în „Anuarul Institutului de istorie și arheologie „A. D. Xenopol”, X, 1973, Iași, pp. 502—504.

NOTA REDACȚIEI NOASTRE

Mulțumind recenzentului I. Caproșu pentru criticile aduse volumului „Acta Valachica”, reținem ca juste o parte din observațiile făcute.

Dar, dacă ne însușim cele scrise în legătură cu faptul că unele materiale „nu se concretizează în reușite științifice depline”, pentru că ele se datorează într-adevăr „lipsei exercițiului științific” la unii tineri cercetători, ne întrebăm totuși unde ar putea să-și dobindească acest exercițiu tinerii noștri colegi, dacă nu în paginile unei publicații locale.

În intenția redacției a stat introducerea în circuitul științific a rezultatelor cercetărilor de arhivă, etnografice, arheologice, bibliografice pe teme din problematica locală, îndeletnicire la care au fost atrași de instituția noastră — în afara muzeografilor — o serie de profesori din județ și specialiști din țară.

Nu ne-am propus încă să abordăm în paginile publicației sinteze, înțelegând că de acestea se ocupă îndeosebi institutele specializate, ca acela unde lucrează și tov. I. Caproșu, deci este

firesc ca majoritatea articolelor să cuprindă mai ales „fapte”, în orice caz nu „puține noutăți”. Avem în vedere în această direcție și numeroasele lipsuri semnalate la adresa unor lucrări fundamentale, sinteze și corpusuri, apărute în editurile centrale, fără exhaustivarea și dezbateră analitică prealabilă a izvoarelor pe care se bazează.

„Valachica” suplinește la Tîrgoviște o publicație de cultură, ceea ce motivează caracterul de „almanah” al ultimei părți a anuarului. De altfel, volumele următoare („Scripta Valachica” și „Chronica Valachica”) au restrins substanțial această parte, dar nu putem renunța la foarte sumara cronică a activității muzeului și la recenziile care spun ceva. Aceste rubrici, ca și plasarea înaintea celorlalte studii de istorie a unor grupaje de articole privitoare la evenimentele majore aniversate, le-am împrumutat de la reviste științifice prestigioase, printre care anuarul din Cluj și cel în care semnează auto-revizii.

Avem speranța că o răsfoire retrospectivă și sinoptică a celor cinci volume apărute atestă creșterea exigenței redacției față de autori, tehnoredactori și față de sine. La aceasta au contribuit, fără îndoială, nu numai îmbogățirea experienței noastre ci și observațiile și sugestiile formulate în recenziile apărute, între care și cea menționată. O critică făcută celui de-al treilea volum de către redacția unei publicații aflată la al X-lea tom și editată de o instituție academică nu poate decât să ne bucure și să ne îndrume.

Cît privește publicarea „Ecorilor la Valachica”, care îi stimulează pe colaboratorii noștri, precizăm că le-am cuprins pe cele mai importante și publice, nu și pe cele laudative exprimate în corespondența primită de la specialiști reputați, nici pe cele apărute în presa locală.

Este însă inexplicabilă pentru noi discordanța dintre concluziile caustice și neconstructive ale recenziei în discuție și aprecierile favorabile din celelalte reviste care ne-au recenzat și care sînt cel puțin la fel de prestigioase ca anuarul de la Iași.

Schimbarea titlului volumelor este o chestiune care depășește competențele redacției, așa cum observăm că de fapt a înțeles și tov. I. Caproșu, dar ne-o reproșează totuși; de fapt, nu avem de a face cu un periodic propriu-zis, ci cu niște culegeri de studii și materiale, așa cum sint subtitrate, în mod consecvent, toate volumele.

Ni se pare că recenzentul lasă impresia escamotării dezinvolve a „articolelor valoroase”, realizate, „a căror tematică reflectă preocupările științifice ale muzeografilor dimbovițeni”, iar când face totuși aprecieri elogioase, se străduiește — deși inconsecvent și chiar contradictoriu de la un paragraf la altul — să le pună exclusiv pe seama unor colaboratori din București (dar în nominalizările pozitive sint, de fapt, trei bucureșteni, un clujean și un tirgoviștean).

Și, printrucă tov. I. Caproșu este foarte exigent față de munca noastră editorială, la care întîmpinăm destule greutăți obiective, prin tehnoredactarea și tipărirea încă la București, îl rugăm să ne scuze dacă ne permitem să-i semnalăm la rîndu-ne dificultăți asemănătoare, de care se lovește cititorul celor două pagini ale recenziei pe care o semnează (nemaivorbind (!) de întregul volum). Astfel, ne întrebăm cum au putut scăpa reviziei greșeli de LIMBAJ: „copleșite de o *factologie* și de afirmații *generale*” (există „*factologie generală*?”), „impropriu” (cu sens de „incomplet”?) „scurte note” și „succintă notă” (pleonasm); ORTOGRAFIE ȘI PUNCTUAȚIE: „dealtef, „demult”, „dealtminteri”, „de a doua”, „Bîrsănescu”, „Soțînga”, „intitulată *istorie*”, „secțiunea *istorie*”, „rubrica *Cronică-Recenzii*”, „consacrată *Istoriei* culturii dimbovițene” (dacă e vorba de rubrică, ea nu se intitulează așa !), „*trebuiau* trecute” și „*trebuiau* incluse” (în locul impersonalului „*trebuie să fie*”); ACORD: „se *înscrie* și înregistrarea „și publicarea”; APARAT ȘTIINȚIFIC: „p” (în loc de pp.): INFORMAȚIE: „Viena” (în loc de Veneția), precum și zeci de virgule a căror lipsă îngreunează înțelesul, ca și multe expresii identice repetate.

Chiar dacă recenzia nu este pe deplin obiectivă, avînd uneori nuanțe negativiste (v. pretențioasa încercare de ierarhizare calitativă a publicațiilor muzeale), noi mulțumim pentru ceea ce constituie într-adevăr un sprijin și o încurajare în străduințele noastre de perfecționare.

G. M., E. F.

REVISTA MUZEELOR ȘI MONUMENTELOR

Aflată la a treia apariție această publicație reușește, datorită conținutului bogat, axat, în general, pe principalele aspecte ale activității Muzeului județean Dimbovița, să rețină atenția unui larg cerc de cititori, interesati în cunoașterea unor aspecte locale ale istoriei și istoriei culturii noastre.

Volumul, a cărui prezentare o încercăm, se deschide cu un grupaj de materiale închinete semicentenarului formării Partidului Comunist Român, intitulat „50 de ani de luptă sub steagul partidului”.

Primul articol din această serie, semnat de Gheorghe S. Stan, are ca temă „Răscoala țăranilor din 1888 în județul Dimbovița” și cuprinde evidențierea cauzelor care au generat puternica mișcare, formele de luptă folosite de țăranii dimbovițeni, etapizarea răscoalei și sprijinul acordat acesteia de mișcarea muncitorească.

Urmează, sub semnătura lui Eugen Fruchter și Gabriel Mihăescu, materialul intitulat „Noi documente privind activitatea socialiștilor dimbovițeni în preajma creării P.C.R.”, în care, pe baza studierii unui bogat material arhivistic, autorii prezintă o perioadă frământată din istoria mișcării noastre muncitorești, insistînd asupra activității socialiștilor dimbovițeni în alegerile pentru cameră sau senat, relevînd aspecte inedite ale eforturilor depuse de aceștia în direcția organizării mișcării socialiste pe baze cît mai largi.

Documentele folosite de autori sînt bine selecționate, au o mare forță sugestivă pentru cititori, care își pot da seama de influența ideilor socialiste în lumea satului românesc.

Apoi, Virginia Nistor și Mihai Raighieru publică „Documente privind mișcarea muncitorească din Moreni în anii 1930—1935“, folosite în bună măsură pentru organizarea Expoziției permanente de istorie a orașului Moreni.

În continuarea capitolului anunțat anterior, Ion Toacă valorifică interesante „Mărturii privind activitatea organizației P.C.R. din județul Dimbovița în anii ilegalității. Pornind de la crearea, la sfîrșitul anului 1933, a unui comitet local al P.C.R. la Tîrgoviște, care după un an va fi transformat în comitet județean, autorul prezintă apoi, pe larg, principalele acțiuni organizate de comunistii dimbovițeni, principalele forme și metode folosite pentru a face cunoscut cuvîntul partidului în mase cît mai largi.

O sarcină principală, urmărită cu consecvență de către partidul comunist, a constituit-o tineretul muncitor, educația sa comunistă.

În încheierea acestui important grupaj tematic al volumului, Gh. T. Ionescu semnează articolul intitulat „Contribuția forțelor democratice din județul Dimbovița, conduse de P.C.R., la victoria B.P.D.“.

Urmează un capitol închinat împlinirii a 150 de ani de la mișcarea revoluționară condusă de Tudor Vladimirescu, cuprinzînd două articole: „Tîrgoviște în desfășurarea evenimentelor de la 1821“ (Mircea T. Georgescu) și „Unde a fost ucis Tudor Vladimirescu?“ (Radu Gioglovan).

Volumul continuă cu un amplu grupaj de materiale privind istoria și arheologia județului, grupaj care cuprinde, pentru început, articole de numismatică: „Două tezaure de monede antice descoperite în satul Brîncoveanu,

jud. Dimbovița“, datorat cercetătorului Bucur Mîtreă și „Date noi privind tezaurul de la Adîncea“ semnat de Gh. Poenaru Bordea și Constantin Condea.

Urmează un scurt raport referitor la „Cercetările arheologice de la Cătuș, jud. Dimbovița“, în urma cărora Cornelia Borugă-Stoica a descoperit o așezare geto-dacică din perioada Latène, mai precis din perioada secolelor I î.e.n.—I e.n.

În continuare, într-un amplu material, Dan Pleșia se ocupă de „Mănăstirea Dealu — necropolă domnească și ceva despre frămîntările interne din Țara Românească în veacul al XVI-lea“. Asupra acestui articol, în general bine scris și bazat pe o documentație temeinică, ne vom opri atenția, în dorința discutării unor aspecte mai puțin realizate.

Urmează articolul Liei Lehr, intitulat „Organizarea administrativă a Tîrgoviștei, în secolele XVI—XVII“, în care se tratează, cu competență, aspecte legate de viața economică a orașului, de organele sale de conducere.

Bazat pe un foarte bogat material de arhivă, prof. univ. Ion Ionașcu publică articolul intitulat „Din lupta țărănimii dimbovițene în secolele XVII—XIX împotriva cîtăririi feudale“, însoțit în anexă de 45 documente inedite, din care reies, o dată în plus neconținutele încercări ale feudalilor de a-și însuși, prin diverse metode, pămîntul obștiilor țărănești libere.

În continuare, dr. Constantin Șerban comunică „Date noi de la sfîrșitul secolului al XVIII-lea privind sticlăria de la Tîrgoviște“... Pe scurt, este vorba de un proces judecat în ultimii ani ai secolului XVIII și la începutul secolului XIX la Brașov...

Avînd ca temă evenimente petrecute în secolul XIX pe teritoriul județului Dimbovița, menționăm materialele „Date privitoare la economia județu-

lui Dimbovița în prima jumătate a secolului al XIX-lea" (Cleopatra Ionescu), „Aspecte sociale din viața satului Bălteni la 1830" (Tudor Mateescu), „Dezvoltarea economică și demografică a orașului Tîrgoviște, a tirgurilor Găești și Potlogi între anii 1832-1850" (Toma Svințiu), „Cîteva date inedite privind exportul de petrol din județul Dimbovița între anii 1881-1910" (Mircea Alexandrescu), „Organizații profesionale de la sfîrșitul secolului al XIX-lea" (Constantin Manolescu și Toma Svințiu).

Urmează, un amplu capitol dedicat istoriei culturii tîrgoviștene.

Din cele 12 articole care îl compun, de un deosebit interes ni se par cele semnate de Eugen Fruchter și Gabriel Mihăescu (325 ani de învățămînt liceal în Tîrgoviște. Semnificația unei aniversări și adevăratele începuturi ale studierii logicii în România), Petre Cristea (Identificarea unor personaje voievodale într-o scenă din iconografia Bisericii Domnești din Tîrgoviște), dr. Georgeta Stoica și Maria Georgescu (Centre specializate în țesutul scoarțelor, din județul Dimbovița)...

Încheind aici prezentarea noastră. înainte de a felicita pe cei care, cu pasiune și efort, au reușit să realizeze acest volum de larg interes, ne vom permite unele sugestii.

Astfel, lipsa rezumatelor în limbi străine, la marea majoritate a articolelor restrînge în mod sensibil posibilitatea consultării lor de cercetători străini.

.....

Mircea Dumitrescu, „Acta Valachica" 3, 1972, în „Revista muzeelor și monumentelor", seria muzee, anul XI, nr. 1—1974, pp. 87—88

Publicația noastră a mai fost citată în :

- *Dacia — revue d'archéologie et d'histoire ancienne*, XVII, 1973.
- *Buletinul monumentelor istorice*, anul XVII, nr. 1/1973.
- *Studii și cercetări de istorie veche*, tomul 24, nr. 2, 1973.
- Dan Zamfirescu, *Neagoe Basarab și Învățăturile către fiul său Teodosie. Probleme controversate*, Ed. Minerva 1973.
- *Albina*, nr. 28 (1176) din 16 iulie 1970.
- *Tribuna școlii*, nr. 124, 29 decembrie 1973
- *Revista bibliotecilor* nr. 2, februarie 1973.
- *Scînteia tineretului*, nr. 7390, 21 februarie 1973, nr. 7668, 16 ianuarie 1974.
- *Repertoriul muzeelor din Republica Socialistă România*, editat de Revista muzeelor, 1974
- *Raicu Ionescu-Rion. Centenar*, Iași 1973.
- *Vlăstarul*, Tîrgoviște, anul V, nr. 9, februarie 1974.
- *Ziarul „Dimbovița"* Tîrgoviște.
- Victor Brînduș, *Pagini din activitatea corală tîrgovișteană*, Tîrgoviște, 1974.

De asemenea, publicația a fost solicitată de Academia R. P. Ungare, precum și în U.R.S.S.